

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om mynt

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om mynt ändras. I lagen föreslås en bestämmelse enligt vilken Finlands Bank under de förutsättningar som anges i Europeiska unionens lagstiftning ska kunna vägra att betala ersättning för euromynt som på grund av deras dåliga skick inte är lämpliga för cirkulation. I lagen föreslås också en bestämmelse om Finlands Banks rätt att vägra ta emot euromynt som inte är lämpliga för cirkulation, om mottagandet eller hanteringen av mynten utgör en hälsorisk för de som hanterar dem eller om en inlämning inte uppfyller standarderna för paketering eller märkning. Till lagen fogas dessutom en informativ bestämmelse om möjlighet att överklaga ovan avsedda beslut. I lagen görs samtidigt en teknisk ändring i bestämmelsen om mynt som löses in av staten.

Lagen avses träda i kraft den 15 juni 2022.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
2.1 Nuläge.....	3
2.2 Bedömning av nuläget.....	6
3 Målsättning.....	6
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	6
4.1 De viktigaste förslagen.....	6
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	7
5 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	7
6 Remissvar	8
7 Specialmotivering.....	8
8 Ikraftträdande.....	9
9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	9
LAGFÖRSLAG	10
Lag om ändring av lagen om mynt	10
BILAGA	11
PARALLELLTEXT	11
Lag om ändring av lagen om mynt	11

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Enligt högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2021:161 av den 19 november 2021 kunde Finlands Bank inte vägra att byta ut euromynt som var i dåligt skick mot nya pengar på de grunder som tillåts enligt Europeiska unionens lagstiftning, eftersom det inte föreskrivits om möjligheten att vägra byta ut i den nationella lagstiftningen. Det föreslås därför att det till lagen om mynt (216/1998, nedan *myntlagen*) fogas en uttrycklig bestämmelse som motsvarar unionslagstiftningen och enligt vilken Finlands Bank kan vägra att betala ersättning för euromynt i dåligt skick.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet och i samarbete med Finlands Bank.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Nuläge

Lagstiftning och tillämpningsanvisningar

Enligt 1 § i myntlagen har staten i enlighet med Europeiska gemenskapens lagstiftning ensamrätt att i Finland låta prägla mynt för sin egen räkning. Enligt 2 § 1 mom. i lagen ges mynten ut av Finlands Bank, till vilken vederbörande ministerium ska överlåta mynten till nominellt värde för att sättas i omlopp.

Enligt 3 § 1 mom. i lagen får mynt som är avsevärt skadade inte användas som betalningsmedel och behöver inte godkännas som betalning. Enligt 3 § 2 mom. är Finlands Bank dock skyldig att ta emot ett skadat mynt om dess äkthet med säkerhet kan fastställas. I 4 § i lagen anges det att staten svarar för att av Finlands Bank utgivna mynt som returnerats till banken löses in till deras nominella värde.

I artikel 133 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt föreskrivs det att utan att det påverkar Europeiska centralbankens behörighetsområde ska Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet föreskriva nödvändiga åtgärder när det gäller användningen av euron som gemensam valuta. Enligt artikeln ska dessa beslutas efter det att Europeiska centralbanken har hörts.

Bestämmelser om euromynt som är i sådant skick att de inte är lämpliga för cirkulation och om hanteringen av dem finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1210/2010 om äkthetskontroll av euromynt och hantering av euromynt som inte är lämpliga för cirkulation, nedan *EU:s myntförordning*. Enligt definitionsbestämmelsen i artikel 2.1 b i förordningen avses med euromynt som inte är lämpliga för cirkulation euromynt som är äkta men som avvisats under äkthetskontrollen eller euromynt vars utseende har ändrats avsevärt. Enligt artikel 8.1 i förordningen ska medlemsstaterna dra in euromynt som inte är lämpliga för cirkulation. Enligt artikel 8.2 första meningen ska medlemsstaterna betala ersättning för eller byta ut euromynt som blivit olämpliga på grund av lång cirkulation eller genom en olyckshändelse eller som av någon

annan anledning har underkänts under äkthetskontrollen. Enligt artikel 8.2 andra meningen i förordningen får medlemsstaterna vägra att betala ersättning för euromynt som inte är lämpliga för cirkulation och som har ändrats antingen avsiktligt eller genom en process som på goda grunder kan förutses ändra dem; dock ersätts mynt som samlats in för välgörande ändamål, som t.ex. mynt som kastats i fontäner. Enligt artikel 8.3 ska medlemsstaterna se till att euromynt som inte är lämpliga för cirkulation efter indragningen förstörs genom fysisk eller bestående deformation, så att dessa mynt inte åter kan sättas i omlopp eller lämnas in för utbetalning av ersättning.

Artikel 11 i EU:s myntförordning innehåller bestämmelser om kontroll av euromynt som inte är lämpliga för cirkulation. I artikel 11.3 föreskrivs det om möjlighet att vägra att ta emot euro-mynt som inte är lämpliga för cirkulation, om mottagandet eller hanteringen av mynten utgör en hälsorisk för de som hanterar dem eller om en inlämning inte uppfyller standarderna enligt artikel 10 för paketering eller märkning.

Europeiskt tekniskt och vetenskapligt centrum (CTSE), som inrättades genom kommissionens beslut av den 29 oktober 2004 (2005/37/EG), har till uppgift att samordna tekniska åtgärder för skydd av euromynt mot förfälskning. Enligt artikel 7 i EU:s myntförordning ska kommissionen se till att ETSC fastställer bl.a. de relevanta tröskelvärdena för godkännande av äkta mynt. Den 28 oktober 2019 utfärdade ETSC riktlinjer för äkthetskontroll av euromynt och hantering av euromynt som inte är lämpliga för cirkulation (ETSC - Guidelines On the implementation of Regulation (EU) No 1210/2010 of the European Parliament and of the Council of 15 December 2010 concerning authentication of euro coins and handling of euro coins unfit for circulation. (Oktober 2019); https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/etsc_guidelines_october_2019_public-ares2019-6661509.pdf).

I ETSC:s riktlinjer fastställs bl.a. definitioner som gäller kontroll av mynt som inte är lämpliga för cirkulation, såsom mynt som skadats och ändrats på olika sätt. För visuell kontroll har följande kategorier för dåligt skick räknats upp och beskrivits för mynt som inte är lämpliga för cirkulation (s. 12–26): 1. Smuts, 2. Korrosion, 3. Mekanisk skada, 4. På nytt sammanfogade mynt, 5. Präglingsfel, 6. Brända, polerade och rengjorda mynt samt 7. Andra förändringar. Enligt riktlinjerna (s. 26) ska medlemsstaterna utifrån en teknisk analys och andra omständigheter från fall till fall besluta om mynten har ändrats i enlighet med andra meningen i artikel 8.2 i EU:s myntförordning, antingen avsiktligt eller genom en process som på goda grunder kan förutses ändra dem. Det konstateras särskilt att euromynt som genomgått avfallsförbränning, metallåtervinning eller någon annan motsvarande process kan anses ha skadats avsiktligt och medlemsstaterna behöver därför inte betala ersättning för dem.

Euromynt som inte är lämpliga för cirkulation i praktiken

Mynt används i regel som växel och betalningsmedel vid små inköp. Finlands Bank levererar mynten till kontanthanteringsbolag som enligt efterfrågan distribuerar dem vidare till företag och bankkontor. Överskottsmynt returneras till kontanthanteringsbolagen, från vars lager mynt lämnas ut igen till dem som behöver dem.

Mynten förvaras antingen i pappersrullar eller i säkerhetspåsar av plast. När de är i omlopp förvaras de bl.a. i kassaskåp, plånböcker och sparbössor. Trots att mynten så småningom slits, förblir de motiv som präglats på dem tydliga och mynt som består av två olika metalldelar starka. När man i uppräkningscentralen upptäcker slitna mynt i omlopp, avlägsnas dessa från cirkulationen och ersätts med mynt i gott skick. Mynt i dåligt skick lämnas in till Finlands Bank.

Myntets äkthet fastställs genom en fysikalisk bedömning av äktheten hos den legering som använts i myntet. Apparater som identifierar mynt bedömer inte mynten visuellt. Böjda mynt blir kasserade vid maskinsortering, om de inte ryms i sorteringsmaskinens inmatningslucka. Den slutliga bedömningen av myntens skick görs av personer som fått lämplig utbildning inom konthanteringen.

Redan under flera års tid har det till euroländernas centralbanker för inlösen lämnats in mynt som är i mycket dåligt skick och vars ursprung de som begär inlösen i allmänhet uppger vara ett land utanför EU, ofta Asien. Mängden mynt som lämnas in för inlösen är i allmänhet betydande, hundratals kilogram. Mynten uppges härröra bl.a. från bilskrotningsanläggningar och motsvarande anläggningar. Det är dock i praktiken omöjligt att fastställa myntens ursprung. Enligt uppgifter från euroområdet är det ofta fråga om professionell verksamhet med nätverk.

De mynt som lämnats in till medlemsstaterna för inlösen är i allmänhet i mycket dåligt skick. Exempelvis har de yttre och inre delarna av mynt som tillverkats av två metaller stansats ihop så att man inte kan vara säker på om de ursprungligen härrör från samma mynt. Mynten kan vara förfälskade och ytan kan ha slitits på ett sådant sätt att motsvarande spår kan åstadkommas endast genom syrabehandling eller under mycket hårt mekaniskt tryck. Skillnaden mellan hur mynt slits vid normal cirkulation och mynt i mycket dåligt skick är märkbar.

Till Finland har det förts in mynt vars skador enligt Finlands Banks bedömning inte kan uppkomma vid normal användning av euromynt, utan mynten har antingen ändrats avsiktligt eller ändrats genom en process som var och en normalt förstår att skadar metall, dvs. i en metallpress, syrabad eller genom någon annan motsvarande exceptionell process. Enligt Finlands Banks erfarenhet och sakkunskap slits euromynten vid normal användning som betalningsmedel inte ens efter långvarig cirkulation ner på ett sådant sätt som de för cirkulation olämpliga mynt som typiskt förs in från länder utanför EU och som det begärs ersättning för. Exempelvis har sådana mynt haft en anfränt yta och hos vissa 1- och 2-euromynt har mitt- och kantdelen suttit dåligt ihop med varandra eller helt lossnat från varandra. Mynt som skadats på detta sätt ska det i enlighet med EU:s myntförordning inte behöva betalas ersättning för.

Centralkriminalpolisen har i sitt utlåtande från den 9 oktober 2014 om en myntundersökning som gäller euromynt som förts in från Kina till Finland i syfte att begära ersättning för dem konstaterat att enligt Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) har euromynt som är slitna och mörknat och som inte är lämpliga för cirkulation, i vissa euroländer sålts som metallskrot till utlandet efter att de tagits ur omlopp. Enligt centralkriminalpolisen har den anfränta ytan hos de mynt som ingick i provet sannolikt berott på att mynten har rengjorts och polerats med någon syra eller någon annan frätande kemikalie som har skadat myntens yta. På vissa 1- och 2-euromynt upptäcktes det att motivet på mitt- och kantdelarna inte passar ihop med varandra, vilket tyder på att mitt- och kantdelarna troligtvis har separerats från varandra i skrotningsfasen och att myntens mitt- och kantdelar i efterhand har sammanfogats med varandra på nytt.

I praktiken kan mynten ändras till följd av en olyckshändelse eller avsiktlig verksamhet, men vid normal cirkulation exponeras myntet inte för kemikalier eller hårda yttre krafter. Det kan bedömas att det normala slitaget på myntet utgörs av minskad glans och mindre repor och skavanker. Däremot sker i allmänhet t.ex. ingen korrosion, sammanfogning på nytt, vridning, rostbildning, perforering, polering, bränning eller jämförbart slitage vid normal cirkulationen och i synnerhet inte i mycket stor mängd. De skadade mynt som i Finland normalt tas ur omlopp och lämnas in till Finlands Bank via aktörer inom konthanteringen liknar inte s.k. skrotmynt, utan är skadade på grund av normalt slitage.

2.2 Bedömning av nuläget

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2021:161 innebär att Finlands Bank enligt gällande nationell lagstiftning inte kan vägra att betala ersättning ens för sådana för cirkulation olämpliga euromynt som lämnas in till banken och som det enligt EU:s myntförordning är möjligt att vägra att betala ersättning för. Det rådande rättsläget är inte ändamålsenligt. I enlighet med vad som konstateras i skäl 4 och 9 i ingressen till EU:s myntförordning har syftet varit att inom euroområdet förenhetliga hanteringen av och utbetalningen av ersättning för mynt som inte är lämpliga för cirkulation genom att föreskriva om saken på unionsnivå. Om den myndighet som i Finland ansvarar för kontantförsörjningen inte har befogenhet att vägra att betala ersättning för euromynt i de fall som regleras i EU:s myntförordning, har den nationella kontantförsörjningsmyndigheten inte tillgång till den i andra eurostater allmänt tillämpade möjligheten att låta bli att betala ersättning för s.k. skrotmynt. Det är därför behövligt att i myntlagen ta in det undantag från skyldigheten att betala ersättning för mynt som tillåts enligt unionslagstiftningen och på detta sätt säkerställa Finlands möjligheter till enhetliga tillvägagångssätt inom euroområdet.

I den nationella lagstiftningen har det inte föreskrivits om den möjlighet enligt artikel 11.3 i EU:s myntförordning som kontantförsörjningsmyndigheten har att vägra att ta emot euromynt, om mottagandet eller hanteringen av dem utgör en hälsorisk för de som hanterar dem eller om en inlämning inte uppfyller standarderna för paketering eller märkning.

Myntlagen har inte heller innehållit någon hänvisning till möjlighet att söka ändring i Finlands Banks beslut. I myntlagens 4 § anges det att staten svarar för att av Finlands Bank utgivna mynt som returnerats till banken löses in till deras nominella värde. Efter att inlösen av mark upphörde betalar Finlands Bank för närvarande ersättning endast för allmänna euromynt som lämnats in och som kan ha getts ut av antingen Finland eller andra euroländer. Därför är det behövligt att göra en teknisk ändring i myntlagen.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att förhindra att euromynt som inte är lämpliga för cirkulation hamnar i Finland, genom att införa den möjlighet som tillåts i EU:s myntförordning att vägra att betala ersättning för sådana i den förordningen avsedda euromynt som inte lämpliga för cirkulation. Avsikten är att förhindra den organiserade införsel av s.k. skrotmynt, huvudsakligen från Asien, som sker i ersättningssyfte. I annat fall är det möjligt att flödet av dessa mynt i allt högre grad styrs till Finland.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Det föreslås att det till myntlagens 3 § 2 mom. om betalning av ersättning för mynt fogas en bestämmelse enligt vilken Finlands Bank kan vägra att betala ersättning för euromynt som inte är lämpliga för cirkulation på de grunder som tillåts enligt Europeiska unionens lagstiftning. I lagen föreslås likaså en bestämmelse som unionslagstiftningen möjliggör om att Finlands Bank ska ha rätt att vägra ta emot euromynt som inte är lämpliga för cirkulation, om mottagandet eller hanteringen av mynten utgör en hälsorisk för de som hanterar dem eller om en inlämning inte uppfyller standarderna för paketering eller märkning.

Dessutom föreslås det att det till lagen fogas en informativ bestämmelse om möjlighet att söka ändring i ovannämnda beslut av Finlands Bank samt att 4 § ses över.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Den föreslagna ändringen innebär att Finlands lagstiftning kommer upp på samma nivå som de bestämmelser som gäller i flera andra centralbanker i euroområdet och förhindrar att flödet av mynt i mycket dåligt skick börjar riktas till Finland eller åtminstone att ersättning för dem inte betalas i Finland. Ändringen är motiverad med tanke på skyddet av euromyntsystemet, och inlösen av mynten i fråga har dessutom en direkt inverkan på budgeten. Utan lagändringen skulle Finlands Bank vara tvungen att betala ersättning för och staten lösa in sådana ändrade euromynt som centralbankerna i ett flertal andra eurostater inte är skyldiga att lösa in.

Lagändringen inverkar inte på den normala utbetalningen av ersättning för mynt, när mynten har blivit olämpliga för cirkulation på grund av lång cirkulation eller för att de skadats på något annat motsvarande normalt sätt.

5 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

År 2020 skickade kommissionen en förfrågan till medlemsstaternas nationella centrum för myntanalys om hanteringen av euromynt som inte är lämpliga för cirkulation. Förfrågan besvarades av 21 EU-medlemsstater (euroländer och icke-euroländer), av vilka endast två inte hade hanterat euromynt som är olämpliga för cirkulation. Mängden för cirkulation olämpliga mynt som medlemsländerna hanterat varierade från några till 14 miljoner mynt. Av de medlemsländer som besvarade förfrågan hade 13 länder nationell lagstiftning om betalning av ersättning för sådana mynt som inte är lämpliga för cirkulation, och lagstiftningen tillämpas i flera länder tillsammans med EU:s myntförordning och ETSC:s riktlinjer. Åtta medlemsstater tillämpade endast EU:s myntförordning och ETSC:s riktlinjer.

Av euroländerna är t.ex. Tyskland, Österrike, Nederländerna, Frankrike och Estland antingen skyldiga att vägra ta emot eller kan vägra att betala ersättning för euromynt som i enlighet med artikel 8.2 andra meningen i EU:s myntförordning ändrats antingen avsiktligt eller genom en process som på goda grunder kan förutses ändra dem. I 3 § 3 punkten i den tyska myntlagen (Münzgesetz, utfärdad den 3 maj 1998; http://www.gesetze-im-internet.de/m_nzg_2002/) föreskrivs för Tysklands centralbank en skyldighet och i 14 § 2 punkten i den österrikiska myntlagen (Scheidemünzengesetz 1988, utfärdad den 20 oktober 1988; <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10004576>) Österrikes myntverk (som i Österrike också är kontantförsörjningsmyndighet) en skyldighet att vägra att betala ersättning för mynt som har ändrats avsiktligt eller genom en process som på goda grunder kan förutses ändra dem. Nederländernas centralbank har med stöd av artikel 9.6 i den nationella myntlagen (Muntwet 2002, utfärdad den 29 november 2001; <https://wetten.overheid.nl/BWBR0013064/2021-07-01>) rätt att vägra att betala ersättning för dessa mynt. I Frankrike grundar sig betalningen av ersättning för mynt som inte är lämpliga för cirkulation direkt på artikel 8.2 i EU:s myntförordning, och i den nationella lagstiftningen föreskrivs det inte särskilt om saken. I Estland kan centralbankens chefdirektör genom förordning utfärda särskilda regler för hanteringen av skadade eurosedlar och euromynt. I punkt 4 (4) i bilaga 2 till Estlands centralbanks förordning (Europangatahtede ja -müntide Eesti Panka saatmise kord, utfärdad den 15 december 2010; <https://www.riigiteataja.ee/akt/120122010008>) konstateras det att centralbanken inte betalar ersättning för mynt som skadats fysiskt eller kemiskt på ett sådant sätt att deras nominella värde, tidpunkten för när de präglats eller deras äkthet inte kan fastställas utan laboratorieundersökning. Dessutom tillämpar Estlands centralbank artikel 8.2 i EU:s myntförordning.

6 Remissvar

Utkastet till regeringsproposition var på remiss mellan den 26 januari 2022 och den 26 februari 2022. Utlåtande begärdes av centralkriminalpolisen, justitieministeriet och Finlands Bank. Centralkriminalpolisen hade inget att yttra i ärendet. Finlands Bank ansåg att lagändringen är viktig.

Justitieministeriet ansåg att motiveringen till lagstiftningsordningen är rätt kortfattad i synnerhet när det gäller godtagbarheten och proportionaliteten i fråga om begränsningen av egendomsskyddet. Enligt justitieministeriet skulle det kunna vara skäl att i motiveringen till lagstiftningsordningen bedöma egendomsskyddet också med tanke på att det i beskrivningen av nuläget berättas att de euromynt som avses i propositionen eventuellt har kommit till genom brottslig verksamhet. Till denna del hänvisar justitieministeriet i sitt utlåtande till grundlagsutskottets utlåtandep Praxis, där det bl.a. betonas att rättshandlingar som strider mot lag inte åtnjuter skydd i grundlagen. Motiveringen till lagstiftningsordningen har inte ändrats med anledning av utlåtandet, eftersom man i allmänhet inte vet om en situation är förknippad med ett brott eller inte.

Enligt justitieministeriet är det inte ändamålsenligt att koncentrera behandlingen av besvär som anförs över Finlands Banks beslut till Helsingfors förvaltningsdomstol. Bestämmelsen om koncentrereringen av behandlingen av besvären har med anledning av utlåtandet strukits från propositionen.

7 Specialmotivering

3 §. I 2 mom. föreslås en uttrycklig bestämmelse som ger Finlands Bank rätt att vägra att betala ersättning för euromynt på de grunder som anges i artikel 8.2 andra meningen i EU:s myntförordning, dvs. i situationer där euromynt har ändrats antingen avsiktligt eller genom en process som på goda grunder kan förutses ändra dem; dock ersätts mynt som samlats in för välgörande ändamål, som t.ex. mynt som kastats i fontäner. Den nämnda bestämmelsen i EU:s myntförordning upprepas för tydlighetens skull som sådan i lagen för att undvika tolkningar som avviker från tolkningen av EU-lagstiftningen.

I 2 mom. föreslås dessutom en bestämmelse som motsvarar artikel 11.3 i EU:s myntförordning och som ger Finlands Bank rätt att vägra att ta emot mynt, om mottagandet eller hanteringen av dem utgör en hälsorisk för de som hanterar dem eller om en inlämning inte uppfyller standarderna för paketering eller märkning. Det är klart att Finlands Bank inte betalar ersättning för mynt som den på dessa grunder vägrar att ta emot. Bestämmelser om paketering av euromynt som inte är lämpliga för cirkulation, dvs. för vilka ersättning avses bli utbetald eller som avses bli utbytta, finns i artikel 10 i EU:s myntförordning.

Enligt 3 § 2 mom. i gällande lag är Finlands Bank skyldig att ta emot ett skadat mynt om dess äkthet med säkerhet kan fastställas. Bestämmelsen, från vilken det i fortsättningen ska vara möjligt att avvika från på de grunder som nu föreslås, ska tekniskt preciseras så att utöver mottagningsskyldigheten också skyldigheten att betala ersättning framgår av bestämmelsen. En noggrannare åtskillnad mellan begreppen behövs, eftersom det i fortsättningen kan uppstå situationer där Finlands Bank är skyldig att ta emot s.k. skrotmynt men inte är skyldig att betala ersättning för dem.

4 §. I 4 § i myntlagen anges det att staten svarar för att av Finlands Bank utgivna mynt som returnerats till banken löses in till deras nominella värde. Till Finlands Bank lämnas dock in utöver euromynt utgivna av Finlands Bank även mynt utgivna av andra euroländer. Om inlösningsvillkoren uppfylls, löser Finlands Bank in också euromynt utgivna av andra euroländer,

och staten löser på motsvarande sätt in dessa euromynt som lämnats in till Finlands Bank och som Finlands Bank har betalat ersättning för. Det föreslås att 4 § i lagen ändras så att de mynt som inlämnats till och inlösts av Finlands Bank löses in av staten till deras nominella värde.

5 a §. Det föreslås att det till lagen fogas en informativ hänvisning om möjlighet att söka ändring i beslut som Finlands Bank har fattat med stöd av myntlagen.

8 Ikraftträdande

Lagen avses träda i kraft den 15 juni 2022.

9 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Det förslag om Finlands Banks rätt att vägra att betala ersättning för euromynt som ingår i propositionen behöver bedömas utifrån generalklausulen om egendomsskydd i 15 § 1 mom. i grundlagen. Enligt den bestämmelsen är vars och ens egendom tryggad.

På inskränkningar i egendomsskyddet tillämpas de allmänna förutsättningar för inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna som anges i GrUB 25/1994 rd. Dessa är att bestämmelser tas in i lag, att inskränkningen är exakt och noga avgränsad, att inskränkningen är acceptabel och proportionell, att kärnan i en grundläggande fri- och rättighet är intakt, att rättsskyddet är adekvat och att de mänskliga rättigheterna iaktas.

Bestämmelser om Finlands Banks möjlighet att låta bli att lösa in s.k. skrotmynt ska ingå i den nationella lagen på de grunder som i EU-lagstiftningen har godkänts för att skydda euromyntsystemet. Den föreslagna möjlighet som myndigheten för kontantförsörjningen har att vägra att lösa in skrotmynt utifrån en bedömning från fall till fall är med beaktande av euromyntens normala användning och slitaget i samband med det samt det skydd av euromyntsystemet som grundar sig på EU-lagstiftningen godtagbar och förenlig med proportionalitetsprincipen. Regleringen ska inte tillämpas på normal och allmän användning av euromynt och kränker inte någons rätt att få ersättning för euromynt som slitits på ett normalt sätt. Däremot ska möjligheten att låta bli att lösa in gälla sådana avsevärt skadade euromynt som avses i 3 § 1 mom. i myntlagen och som inte heller enligt den gällande lagen får användas som betalningsmedel och som inte behöver godkännas som betalning. De föreslagna bestämmelserna gäller således inte kärnan i egendomsskyddet, utan de i propositionen beskrivna exceptionella krav, dvs. krav på inlösen av skrotmynt, som dessutom i praktiken är av masskaraktär. Rättsskyddsarrangemangen ska anses tillräckliga när den som fått avslagsbeslut när det gäller inlösen kan söka ändring i Finlands Banks beslut om detta hos förvaltningsdomstolen.

De föreslagna bestämmelserna bedöms inte vara problematiska med avseende på egendomsskyddet.

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av lagen om mynt

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om mynt (216/1998) 3 § 2 mom. och 4 § samt
fogas till lagen en ny 5 a § som följer:

3 §

Finlands Bank är skyldig att ta emot och betala ersättning för ett skadat euromynt, om dess äkthet med säkerhet kan fastställas. Finlands Bank kan dock vägra att betala ersättning för sådana i artikel 8.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1210/2010 om äkthetskontroll av euromynt och hantering av euromynt som inte är lämpliga för cirkulation avsedda euromynt som inte är lämpliga för cirkulation och som har ändrats antingen avsiktligt eller genom en process som på goda grunder kan förutses ändra dem; dock ersätts mynt som samlats in för välgörande ändamål, som till exempel mynt som kastats i fontäner. Dessutom kan Finlands Bank vägra att ta emot sådana euromynt som avses i artikel 11.3 i den förordningen, om mottagandet eller hanteringen av dem utgör en hälsorisk för de som hanterar dem eller om en inlämning inte uppfyller standarderna för paketering eller märkning.

4 §

De mynt som har inlämnats till och inlösts av Finlands Bank löses in av staten till deras nominella värde.

5 a §

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 21 april 2022

Statsminister

Sanna Marin

Finansminister Annika Saarikko

Lag

om ändring av lagen om mynt

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om mynt (216/1998) 3 § 2 mom. och 4 § samt
fogas till lagen en ny 5 a § som följer:

Gällande lydelse

3 §

Finlands Bank är skyldig att ta emot ett skadat mynt om dess äkthet med säkerhet kan fastställas.

4 §

Staten svarar för att av Finlands Bank utgivna mynt som returnerats till banken löses in till deras nominella värde.

Föreslagen lydelse

3 §

Finlands Bank är skyldig att ta emot *och betala ersättning* för ett skadat euromynt, om dess äkthet med säkerhet kan fastställas. *Finlands Bank kan dock vägra att betala ersättning för sådana i artikel 8.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1210/2010 om äkthetskontroll av euromynt och hantering av euromynt som inte är lämpliga för cirkulation avsedda euromynt som inte är lämpliga för cirkulation och som har ändrats antingen avsiktligt eller genom en process som på goda grunder kan förutses ändra dem; dock ersätts mynt som samlats in för välgörande ändamål, som till exempel mynt som kastats i fontäner. Dessutom kan Finlands Bank vägra att ta emot sådana euromynt som avses i artikel 11.3 i den förordningen, om mottagandet eller hanteringen av dem utgör en hälsorisk för de som hanterar dem eller om en inlämning inte uppfyller standarderna för paketering eller märkning.*

4 §

De mynt som har inlämnats till och inlösts av Finlands Bank löses in av staten till deras nominella värde.

5 a §

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Denna lag träder i kraft den 20 .